



ΣΑΒΒΑΤΟ 2 ΜΑΪΟΥ 2026

**ΤΑΞΗ:** Β' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:** ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝ.

Επιμέλεια διαγωνίσματος: ΧΑΝΤΖΟΥΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

### **Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

#### **(Πλάτων, Πρωταγόρας 322a-323a)**

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶων μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκήσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἠύρετο. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῆ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεής — πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμική— ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σῶζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο. Ζεὺς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἐρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἴν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί.

#### **(Αριστοτέλης, Πολιτικά 1.12,1253a29-39)**

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [: τὴν πόλιν]: ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῶων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χειρίστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὄπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὄπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τὰναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσια καὶ ἐδωδὴν χειρίστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἡ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἡ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

## ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

**A1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Πρώτη κατάκτηση του ανθρώπου υπήρξε η γλώσσα.
2. Η δημιουργική τέχνη βοηθούσε τον άνθρωπο να μάχεται ενάντια στα θηρία.
3. Η πολιτική τέχνη είναι μέρος της πολεμικής τέχνης.
4. Ο άνθρωπος γίνεται το ανώτερο από όλα τα όντα, όταν φτάσει στην πλήρη ανάπτυξη των δυνατοτήτων του.
5. Ο άνθρωπος από τη φύση του υπηρετεί πάντα την φρόνηση και την αρετή.

**Μονάδες 10**

**B1.** «Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας»: Τι σημαίνει ο όρος «θεία μοῖρα» στη φράση που δίνεται και ποια ήταν η άμεση συνέπεια από τη συμμετοχή του ανθρώπου σε αυτήν;

**Μονάδες 10**

**B2.** Να αντιστοιχίσετε κάθε αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της από τη στήλη Β:

Στήλη Α	Στήλη Β
1. μετέσχε	α. μεταίχμιο β. σχολείο
2. φωνήν	α. προφήτης β. φωτεινός
3. ἀπώλλυντο	α. όλεθρος β. απόλυτος
4. συστήσας	α. στρατηγός β. ιστός
5. τάξις	α. τάση β. σύνταγμα

**Μονάδες 10**

**B3.** Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις, τη λέξη **Σωστό**, αν είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένη:

- 1) Ο Σωκράτης ήταν άθεος και είρωνας.
- 2) Ο Μέλητος ήταν κατήγορος του Σωκράτη.
- 3) Ο Πλάτωνας ίδρυσε την Ακαδημία μετά το πρώτο του ταξίδι στη Σικελία.
- 4) Η διάλεξη αποτελεί σωκρατική μέθοδο.
- 5) Ο Πρωταγόρας επηρεάστηκε κυρίως από τη Θεογονία του Ησιόδου και όχι τόσο από τον Προμηθέα Δεσμώτη του Αισχύλου.

**Μονάδες 10**

#### **B4. Παράλληλο κείμενο**

*Ο Σωκράτης απευθυνόμενος στον Κρίτωνα αποκρούει τις προτάσεις των μαθητών του για απόδραση από τη φυλακή, τονίζοντας τη σημασία πειθαρχίας στους νόμους.*

Να πώς πρέπει να σκεφτείς για να καταλάβεις: Την ώρα που εμείς ετοιμαζόμαστε να δραπετεύσουμε από δω, ή πες την όπως θέλεις μια τέτοια πράξη, αν έρθουν οι Νόμοι και η Πολιτεία, σταθούν ξαφνικά μπροστά μας και μας ρωτήσουν: «Για πες μας, Σωκράτη, τι έχεις στον νου σου να κάνεις; Άλλο τίποτα ή σκέπτεσαι μ' αυτό [50b] το έργο που αποτολμάς να αφανίσεις και μας τους Νόμους κι ολόκληρη την Πολιτεία, όσο σου περνάει από το χέρι; Ή φαντάζεσαι πως είναι δυνατόν να στέκεται όρθια και να μην έχει αναποδογυριστεί εκείνη η Πολιτεία, όπου οι αποφάσεις των δικαστηρίων δεν ισχύουν καθόλου, αλλά ακυρώνονται και καταργούνται από οποιονδήποτε πολίτη;» Τι θα απαντήσουμε, Κρίτων, σ' αυτά και σ' άλλα παρόμοια ερωτήματα; Γιατί πολλά θα μπορούσε να ειπεί κανείς, και μάλιστα ένας ρήτορας, για να υπερασπιστεί τούτο τον νόμο που πάμε εμείς να καταλύσουμε και που ορίζει να έχουν κύρος οι αποφάσεις των δικαστηρίων.

(Πλάτωνος, Κρίτων 50, μτφρ. Β. Τόγιας, Η Πύλη για την ελληνική γλώσσα)

## **ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ**

Λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του Αριστοτέλη στο χωρίο «Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζώων ἄνθρωπός ἐστιν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χειρίστον πάντων» από το δεύτερο διδαγμένο κείμενο και τις απόψεις του Σωκράτη στο παράλληλο κείμενο που δίνεται, να αναφερθείτε στη σημασία των νόμων και της δικαιοσύνης στην ανθρώπινη ζωή και κοινωνία.

**Μονάδες 10**

**Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**  
**ΛΥΣΙΑΣ, ΚΑΤΑ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΛΙΠΟΤΑΞΙΟΥ(Α)**

*Ο κατηγορος επικαλείται τους νόμους που, κατά την άποψή του, επιβάλλουν την καταδίκη του Αλκιβιάδη για λιποταξία και δειλία, ενώ προβλέπουν τη στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων όποιου κατατάσσεται στο σώμα των ιππέων χωρίς προηγούμενη δοκιμασία.*

[9] Οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' ἦλθε πονηρίας, καὶ οὕτως ὑμῶν κατεφρόνησε καὶ τοὺς πολεμίους ἔδεισε καὶ ἰππεύειν ἐπεθύμησε καὶ τῶν νόμων οὐκ ἐφρόντισεν, ὥστε οὐδὲν αὐτῷ τούτων τῶν κινδύνων ἐμέλησεν, ἀλλ' ἐβουλήθη καὶ ἄτιμος εἶναι καὶ τὰ χρήματ' αὐτοῦ δημευθῆναι καὶ πάσαις ταῖς κειμέναις ζημίαις ἔνοχος γενέσθαι μᾶλλον ἢ μετὰ τῶν πολιτῶν εἶναι καὶ ὀπλίτης γενέσθαι. [10] καὶ ἕτεροι μὲν οὐδεπώποτε ὀπλιτεύσαντες, ἰππεύοντες δὲ τὸν ἄλλον χρόνον καὶ πολλὰ κακὰ τοὺς πολεμίους πεποηκότες, οὐκ ἐτόλμησαν ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀναβῆναι, δεδιότες ὑμᾶς καὶ τὸν νόμον· οὕτω γὰρ ἦσαν παρεσκευασμένοι, οὐχ ὡς ἀπολουμένης τῆς πόλεως, ἀλλ' ὡς σωθησομένης καὶ μεγάλης ἐσομένης καὶ τιμωρησομένης τοὺς ἀδικοῦντας· Αλκιβιάδης δ' ἐτόλμησεν ἀναβῆναι, οὔτε εὖνους ὦν τῷ πλήθει οὔτε πρότερον ἰππεύσας οὔτε νῦν ἐπιστάμενος οὔτε ὑφ' ὑμῶν δοκιμασθεῖς, ὡς οὐκ ἐξεσόμενον τῇ πόλει δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν.

-----  
ἔδεισε: αόριστος του ρ. δέδοικα/δέδια

οὐδὲν αὐτῷ τούτων τῶν κινδύνων ἐμέλησεν= δεν ενδιαφέρθηκε καθόλου για αυτές τις επικίνδυνες επιλογές του

ἐξεσόμενον: μετοχή του ρ. ἔξεστι

δίκην λαμβάνω παρὰ τινος = τιμωρώ κάποιον

**Γ1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα: «Οὗτος τοίνυν εἰς τοῦτ' . . . δεδιότες ὑμᾶς καὶ τὸν νόμον».**

**Μονάδες 20**

Γ2. Σε ποιες συνθήκες αναφέρεται ο ρήτορας, παρά τις οποίες ο Αλκιβιάδης τόλμησε να καταταγεί στο ιππικό;

**Μονάδες 10**

Γ3. Να γραφούν οι ζητούμενοι τύποι:

τουτ': η ίδια πτώση στον άλλο αριθμό.

έπεθύμησε: το β' ενικό ευκτικής ενεστώτα στην αντίθετη φωνή.

έφρόντισεν: το γ' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή.

έβουλήθη: το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου.

χρήματ': η δοτική πληθυντικού.

όπλιτης: η γενική ενικού.

πεποικότες: το γ' ενικό οριστικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή.

μεγάλης: ο ίδιος τύπος σε συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό.

λαμβάνειν: το β' ενικό προστακτικής αορίστου β' στην ίδια φωνή.

**Μονάδες 10**

Γ4α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:

τῶν νόμων - ἄτιμος - πάσαις - ἐπὶ τοὺς ἵππους - δεδιότες - πόλεως - ἀναβῆναι (το 2<sup>ο</sup> στο κείμενο).

(μονάδες 7)

Γ4β. ὥστε οὐδὲν αὐτῶ τούτων τῶν κινδύνων ἐμέλησεν: Να αναγνωρίσετε το είδος και τον ρόλο της δευτερεύουσας πρότασης και να δικαιολογήσετε την εκφορά της.

(μονάδες 3)

**Μονάδες 10**

**ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ**

Δόξα Ἐπιτυχίας  
**ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!**